

Työväennäytelmät ja työläisnäyttelijät

Kirjoittanut M. Hahl.

Vanha leuseparsi: — "Vallankumouksen toteutuakseen yhteiskunnassa täytyy ensin tapahtua ihmisten päissä" — pitää suureksi osaksi vieläkin paikkansa, vaikka ei aivan kokonaan eikä ehdottomasti. On nimittäin huomattava, että ihmisten "päissä" tapahtuva vallankumous ja yhteiskunnalliset muutokset ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ihmisten muuttunut ajattelutapa vaikuttaa muutoksia yhteiskunnallisessa elämässä, mutta muuttuneet yhteiskunnalliset muutokset ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ihmisten muuttunut ajattelutapa vaikuttaa muutoksia yhteiskunnallisessa elämässä, mutta muuttuneet yhteiskunnalliset olot vaikuttavat vuorostaan muutoksia ihmisten ajattelutavassa. Mutta missään tapauksessa ajattelutavasta johtuva ihmisten tietoisien tahtonsa ja yhteiskunnallisten muutosten vuorovaikutus toisiinsa ei mitenkään halvenna vallankumouksellisia sivistystekijöitä, päinvastoin niiden tärkeyttä ei koskaan voida kylliksi paljon korostaa.

Mutta jokainen uusi aate, jos se todella on laadultaan kumouksellinen, kohtaa monia vastuksia ennenkuin se pääsee yleisemmäksi. Jokainen todella kumouksellisesti vaikuttava periaate saa pitkät ajat "vaelttaa yksinäisenä" saamatta kannattajia huomattavammin. Tähän on syynä yhteiskunnallisen sivistyksen yksipuolisuus ja vuosisataiset perinnäistiedot, tavat ja tottumukset ihmisten ajattelussa ja tuntemisessa.

Tämä vastustus kohtaa kaikkia käänteentekeviä periaatteita, olkootpa ne sitte puhtaasti filosofisia tai käytännöllisiä, jollei näitä aatteita voida heti soveluttaa rahanansaitsemistarkoituksiin. Niin on laita työväen näytelmienkin. Se ei pääse oikeuksiinsa ilman kiivasta taistelua vanhan, vanhoille periaatteille rakennetun, porvarillisen näytelmän kanssa. Luonnollisesti ei kannata toivoakaan, että työväen näy-

telmä pääsisi oikeuksiinsa porvarillisessa teatterissa, mutta se ei näy pääsevän oikeuksiinsa edes työväen näyttämöillä, ja siinäkin asian nurinkurisin puoli ilmeneekin. Työläisnäyttelijä, aivan pieniä poikkeuksia lukuunottamatta, ei vielä tunne työväennäytelmää omakseen. Ja mikä nurinkurisinta, hän ei näytä tuntevan työväennäytelmää omakseen edes siinä määrin kuin sosialistinen yleisö alkaisi sitä omakseen tuntea. Meillä Amerikankin suomalaisilla sosialisteilla on mainitusta seikasta hieman kokemusta, ja yleensä suomalaisilla sosialisteilla on kysymyksen tästä puolesta kokemusta yhtä paljon kuin millään muullakaan kansallisuudella. Suurin piirtein asiaa katsoen Suomen kansa on maailman sosialistisimpia kansoja, mutta missä ovat Suomen kansan sosialistisuuden erikoiset tunnusmerkit taiteen alalla? Niitä ei ole juuri mainitsemisen arvoisia. Suomessa on ollut jo noin viisitoista vuotta työväenyhdistysten näytelmäseuroja sadoissa laskien, mutta niiden esittämät työväen näytelmät voi laskea sormilla. Porvarillis-idealistinen realismisuus on ollut korkein saavutus, johon Suomen työväenyhdistysten näyttämöt ovat päässeet, ja suurin osa niiden esittämistä näytelmistä ovat olleet puhtaasti taantumuksellisia agitationi- ja kasvatussominaisuuksiitaan.

Amerikan suomalaisten sosialistiosastojen keskuudessa on asia viimevuosiin saakka ollut jokseenkin samoin kuin Suomenkin työväenyhdistysten näyttämöillä. Parina viimevuotena kuitenkin on ollut havaittavissa hieman muuttumista parempaan päin, mutta niin kovin vähän on tätä muutosta vielä havaittavissa. Ja sikäli kuin on kysymys näyttelijöistä, jotka tässä ovat hyvin tärkeinä tekijöinä, se parempaan päin kallistuminen käy hyvin sekavissa aatteellisissa merkeissä. Luklessaan sanomalehdistä 'arvosteluja' esitettävistä ja esitetyistä työväen näytelmistä havait-

see kirjavan kokoelman periaatteita, joista eri arvostelijat lähtevät eteensä sattunutta työväennäytelmää arvostelemaan.

Mitään sellaista perin tarpeellista koko käännettä, että sosialistiosastojen näyttämöt esittäisivät vain työväennäytelmiä, ei kuitenkaan tule ennenkuin käsitteet työväen näytelmän tunnusmerkeistä pääsevät paremmin yhtäläisyytymään ja vakiintumaan yleisiksi näyttelijöiden keskuudessa.

Mitä Amerikan suomalaisten sosialistiosastojen esittämiin näytelmiin tulee allekirjoittaneen havaintoperäinen kokemus on se, että yleisö ei mitenkään olisi vastenmielinen työväen näytelmille, jos vain näyttelijät saisi innostumaan työväen näytelmään siihen määrin, että he asettaisivat sen poikkeuksetta etualalle esitettävistä näytelmistä. Päinvastoin tämän kirjoittajan havainto on, että yleisömmme ottaa kiitollisuudella vastaan jokaisen työväen näytelmän, jos vain näyttelijät katsovat hyväksi esittää sen silläkään huolellisuudella kuin he esittävät porvarillisia näytelmiä.

Viimeksimainittuun seikkaan katsoen kysymys meillä muodostuukin käytännössä sellaiseksi, miten saada näyttelijämme kiinnittämään enempi huomiotaan työväen näytelmiin? Osastot osastoina eivät voi nyt eikä tulevaisuudessaakaan tarkalleen määritellä, mitä näytelmiä heidän näyttämöillään esittään, vaan on se ennenkaikkea näytelmäseurojemme asia. Osastot tosin voivat vaikuttaa asian auttamiseksi päättämällä, että vain työväennäytelmiä tulee esittää — ja sellaisia päätöksiä ovat muutamat osastot viimeaikaoina tehneetkin — mutta tulkinta, mikä on työväennäytelmä ja mikä niistä kannattaa esittää mikä ei, jää aina näytelmäseuran tehtäväksi. Sieltäpäin siis käänteen tekevän parannuksen täytyy tulla. Mutta toistaiseksi toiveet ovat vielä kovin pienet — niin kirjavat käsitykset näkyvät näyttelijöillämme olevan työväen näytelmistä.

Työväen näytelmien puute.

Ensimmäinen ja yleisin muistutus näyttelijäimme taholta on: — "Työväen-

näytelmiä ei ole riittävästi esittänyt". — Tämä muistutus on ollut muutamia vuosia sitte suureksi osaksi oikea (kokoaan oikea se ei ole ollut enää kymmenen vuoteen), mutta mitä meidän tarpeilimme tulee, tuolla muistutuksella ei ole enää sanottavaa arvoa. Paljon suurempi syy, kuin työväen näytelmien puute, on jossain muualla. Se on meidän näyttelijämme sekavissa käsityksissä työväen näytelmistä.

Tutkiessani suomenkielistä näytelmäkirjallisuutta olen havainnut, että löytyy painettuna ja käsikirjotuksina pyöreissä luvuissa noin viisikymmentä aivan siedettävää työväennäytelmää. Ja viidessäkymmenessä näytelmässä on meidän näyttämöittemme parhaimmillekin esittää pariksi vuodeksi, vaikkapa joka kerta olisi uusi kappale. Sitäpaitsi on kokonaan hullunkurinen se käsitys, että näytelmää ei voi esittää uudelleen samalla paikkakunnalla, kuin vasta viiden vuoden perästä, vaikkapa näytelmä olisi kuinka hyvä.

Työväennäytelmien puute ei ole enää läheskään niin huutava kuin sitä vatkutaan. — Tällä ei mitenkään tahdota sanoa, että meillä olisi työväen näytelmiä aivan tarpeeksi, ei suinkaan, vasta me olemme alussa siinä suhteessa. Mutta meidän näyttelijämme tulisi ymmärtää, että on verukehtelematta lähettävä alkuun niillä näytelmillä mitä meillä on, ja niitä on niin paljon, että työväen näytelmien puutteessa meidän näyttelijämme ei tarvitse esittää yhtään porvarillista kappaletta. Meidän näyttelijämme heikko aatteellinen sivistystaso vain ei voi tuntea mikä todellakin on työväen näytelmä. Ja tämä työväen näytelmän tuntemattomuus ei tietenkään johdu mistään näyttelijämme ilkeämielisyydestä työväen näytelmiä kohtaan, mutta johtuu se yksinkertaisesti näyttelijämme perin heikosta sosialististen aatteiden tuntemisesta ja heidän kiintymyksestään porvarilliseen näytelmään, jota on vuosikausia jankattu ja samalla opittu siitä "hyvän" ja "huonon" näytelmän tunnusmerkit. Työväen näytelmä on suurimmalle osalle näyttelijöistämme vastenmielinen niin kauan kun heidän arvosteluperusteensa ovat niin väärät

niinkuin ne nyt vielä enemmistöllä näyttelijöistämme ovat.

Työväen-näytelmän väärät arvosteluperusteet.

Kaikkialla elämässä törmäävät kaksi suurta maailman käsitystä vastakkain: **materialistinen ja idealistinen elämänkäsitys.** Niin näytelmissäkin ja näytelmien arvostelussa. Sosialistipuolue kaikissa maissa on viralliselta tunnustukseltaan materialistinen, mutta siitä ei suinkaan seuraa, että sosialistipuolueen jäsenet kaikki ollisivat materialisteja ajattelutavaltaan. Olla todella materialisti ajattelutavaltaan vaatii melkoista tutustumista erilaisiin elämän ongelmiin, se vaatii melkoisen pitkälle menevää historian, luonnontieteiden ja filosofian tuntemista, ja nämä tunteukset eivät ole niin vain kädenkäänteessä saavutettavissa niillä keinoilla, mitä tavallisella työläisellä on käytettävissä. Mutta kuitenkin näytelmänikin arvostelun tulos riippuu kokonaan siitä, miltä perustalta lähdetään arvostelemaan. Kun lähdetään idealistisen elämänkäsityksestä, silloin tullaan siihen sekamelskaan, mikä meilläkin on itmennyt sanomalehdissämme ja yksityisissä keskusteluissa työväen näytelmistä.

Kappaleen juonen ihanteellistuttaminen. Aivan viimeaikoina meillä ovat näytelmäseurojen johtajat, vieläpä viralliset arvostelijatkin esittäneet kelpoisen työväen näytelmän yhdeksi tunnusmerkiksi vanhan ja puhtaasti porvarillis-idealistisen dogman, että näytelmän tulee päättyä.. hyvin, päättyä voittoon.

Nyt kuitenkin jokaiselle selvästi ajattelevalle ihmiselle tuo määritelmä sanoo, että näytelmää kirjoittaessaan tulee sanoa hyvästi kaikelle totuudelle ja myöskin puoliniselle totuudelle ja rakentaa näytelmä kokonaan tyhjään ilmaan, ulos todellisesta elämästä, puhtaasti mielikuvituksen piiriin. Niinpä tuosta aina hyvä-lippu-lähtökohdasta alkaava arvostelu on aivan viimeaikoinakin tullut sellaiseenkin järjettömyyteen kuin että Suomen luokkasodasta kirjoitetut kappaleet pitäisi päättyä työläisten voittoon, vaikka Suomen sisällis-

sota päättyi työläisten täydelliseen häviöön. On vaikea ymmärtää, mitä kasvatustarkoitusta tuollaisella ilmeisellä vaiheella palveltaisiin.

Työväen näytelmän kasvattava puoli ei suinkaan voi olla tahalliseksi valheessa, ei edes sen tunteisiin vaikuttaa innostava voima voi piillä valheessa, jonka jokainen tietää valheeksi. Työväen näytelmien opettava puoli on siinä, kuinka selvästi se kykenee esittämään luokkavastakohtia, ja sen innostava voima siinä, kuinka voimakkaasti ja totuudenmukaisesti se niitä esittää. Onhan kaiken taiteellisen vaikutuksen salaisuus siinä, kuinka lähelle me sillä pääsemme ihmisen "sielua". Mitä todennukaisempina me kykenemme jonkun tapahtuman siirtämään ihmisten nähtäväksi ja kuultavaksi, sitä voimakkaampi on vaikutus. Nykyajan työläisillä on enemmän tai vähemmän kokemuksia luokkataisteista ja luokkataistelunäytelmä vaikuttaa heihin sitä voimakkaammin, mitä enemmän se lähenee jokapäiväistä todellista asiaintilaa ja mitä enemmän se on sopusoinnussa tositaapahtumista johtuvien tuiheiden kanssa.

Tarkoitustaan vastaavassa työväen näytelmässä ei voi tulla kysymykseenkään sellainen totuuden väärentäminen kuin sisältyy vaatimukseen, että näytelmän on aina päättyävä hyvin. Sellainen vaatimus on puhtaasti idealistinen, ja se on paljon pahempaa kuin: se on **porvarillisen taiteen keksimä tunneverho**, joka yritetään heittää himmentämään ja jos mahdollista tasoittamaan todellisen elämän huutavimpia kurjuuksia. Se on porvariston tavallinen **petosyritys**, eikä mitään muuta. Eikä olisi liiaksi aikaista, jos meidän arvostelijamme ja näyttelijämme sen sellaiseksi havaitseisivat.

Tuota aina hyvää loppua puolustavat arvostelijat väittävät, että huonosti, työläisten häviöllä loppuva näytelmä muka synnyttää katsojissa epätoivoa. Mutta sellainen väite osoittaa vain sen, mitenkä vähän arvostelija tuntee yhteiskunnallisen kehityksen historiallisia lakeja ja noiden lakien synnyttäviä mielialoja. Työväenuokan historiallinen tehtävä ei toki riipu näy-

telmän hyvästä tai huonosta lopusta, vaan on se **historiallinen välttämättömyys**, jota ajan pitkäen itse työväen luokan vastustuskaan ei kykene muuksi muuttamaan. Työväen näytelmän sensijaan on oltava riippuvainen tuosta historiallisesta tehtävästä, yleensä asiaa katsoen (useampia maita lukuunottamatta) on olemassa historiallinen välttämättömyys, joka pakottaa työväenluokan kulkemaan valtaan, tahtoipa se tai ei. Tämä välttämättömyys taas perustuu siihen inhimillisen yhteiskunnan kehitystä koskevaan lakiin, että **ihmiskunnan edelleen kehitys ei ole ensinkään mahdollinen ellei työväenluokka nouse valtaan** sitte kun yksityisomistustjärjestelmä on saavuttanut määrätyn kehitystasteen. Olemassaolon ja edelleen kehittymisen pakkolaki se siis viimeisessä tapauksessa määrää työväenluokan taisteluinnon. — Tätä innostusta vain voidaan kiihottaa ja kehittää kaikilla sivistysvälineillä, ja näytelmillä sitä voidaan kiihottaa ja kehittää voimakkaasti. Mutta tämä taisteluinnon kiihoittaminen ja kehittämisen ei tapahdu näytelmässä valhettelemalla jonkun tapahtuman päättyvän työläisten voittoon, vaikka se todellisuudessa on päättynyt työläisten häviöön. Innostus työväen näytelmässä saadaan kokonaan toisilla keinoilla, kuin vaihteellisesti voittoon päättämällä.

Työväen näytelmässä katsojain innostus estetään lamautumasta siten, että näytelmä niin paljon kuin mahdollista esittää edellämäin tunnetun työväenluokan historiallisen välttämättömyyden valtaan kulkemisestä. Tämä välttämättömyys taas voidaan esittää kahdella tavalla. Ensiksikin osottamalla luokkavastakohdat **sovittamattomina** ja toiseksi esittämällä työväen luokkataisteluhengen lopullisesti lannistumattomaksi riistäjien raaimpienkin toimenpiteiden edessä. Ja silloin kun näin esitetään, esitetään työväen näytelmässä vain totta. Luokkavastakohdat ovat todella sovittamattomat ja luokkataisteluhenkki ei voi lopullisesti hävittää työväenluokasta kovimpenkaan vastoinkäymisien kohdatessa, vaikkakin taistelutavat voivat saada uusia muotoja ja epäonnistuneiden vallanottamisyrittysten jälkeen.

Mutta toiselta puolelta, jos työläisjoukot jossakin syystä tai toisesta ovat eksyneet valitsemaan sellaisia taistelutapoja, joiden tuloksena on katkera pettymys ja sen synnyttämä taisteluinnon lamautuminen hetkeksi, niin sellainen tapahtuma tulee toki uskalttaa esittää näytelmässään aivan kaunistelematta. Sellaisesta tapahtumasta tehdyn näytelmän tuleekin loppua siihen, että kappaleen henkilöt joutuvat epätoivoon. Sillä jos sellaisesta tapahtumasta tehty näytelmä voi mitään hyödyllistä työläisille opettaa sen hyödyllisyys on juuri siinä että se osottaa epätoivon ja taantumuksen olevan seurauksena huonosti harkitusta taistelusta.

Henkilöiden ihannoiminen.

Samalla kun nämä porvariillis-idealistisen käsityksen omaavat arvostelijat tahtovat ihannoita kappaleen juonen, he tietysti tahtovat ihannoita myöskin työväen näytelmien henkilöt. Työväen näytelmien sankarin tulee heidän mielestään olla ihmisen, josta ei löydy etsimälläkään mitään ihmisominaisuuksia, koko olemus on pelkkää mielikuvituksissa muovailtua enkeliä. Tämä puoli on meikälaisten keskuudessa tullut erittäin räikeästi näkyviin Puna-kartiilaisen arvosteluissa. Yleisöä on poikkeuksetta tuo kappale miellyttänyt, vieläpä voimakkaasti innostuttanut, mutta arvostelijat ja näyttelijät ovat yhä uudelleen löytäneet vian kappaleen päähenkilössä. Hän muka on lilaksi kostonhimoinen, vaikka tosiaan on että mainittu henkilö on hieman kaunisteltu, häntä ei ole esitetty aivan sellaisena kuin punakartiilaisetkin todellisuudessa ovat esiintyneet.

Sellaisella työväen näytelmän henkilöiden enkeleiksi esittämällä on myöskin pahat puolensa, kuten kaikella vaiheella. Työväen näytelmän tehtävä ei ole mahdottomuuksiin saakka ihannoita henkilöitään — vaikkakaan puolue-näkökannan mukaan kirjoitetuissa näytelmissä ei voida kokonaan paremmaksi tekemistä välttää — mutta työväen näytelmän tehtävä on esittää syyt, mistä henkilöiden raakuus ja kosto johtuvat, jos heissä sellaista ilmenee. Esittämällä, mistä johtuu ihmisten "pahuus"

työväen näytelmä tekee työväen asialle paljon suuremman palveluksen kuin esittämällä henkilönsä niin virheettöminä, että todellisesta elämästä on mahdoton sellaisia ihmisiä löytää.

”Raakuuden” poistaminen työväen näytelmistä.

Viime joulukuulla Raivajaassa julaitussa F. Hyrskkeen kirjoituksessa viitattiin siihen, että sotaisen urhoillisuuden ylistämistä ei pitäisi työväennäytelmissä esittää. Sellainen huomauttaminen voidaan pitää palkallaan lisäämällä, että työväen näytelmissä ei pidä ihailla sotaista urhoutta itsensä sodan vuoksi. Mutta tästä puolesta on puhuttu paljon enemmänkin. Muutamat arvostelijat ovat keskusteluissa esittäneet että työväen näytelmissä ei pitäisi ensinkään esiintyä taisteluaseita, eikä tappamista, ne kun muka raastavat katsojia. Tämä viimeksimainittu käsitys jo lähentelee teosofiaa ja kristillisanarkistista tolstollaisuutta. Jos työväen näytelmän tässä suhteessa tulee jotain opettaa sen tulee opettaa työväenluokka itsenäisesti aseiden käyttäjiksi. Se käsitys pitäisi saada ei ainoastaan työväen näytelmään, vaan myöskin sosialistiseen lapsopetukseen. Ei siis sotaisen urhoillisuuden vierominen sellaisenaan voi olla työväen näytelmän tehtävä, mutta ryöstö- ja anastussotien vierominen kylläkin on työväen luokan näytelmän tehtäviä. Opettaa idealismia, että työväenluokkalainen ei saisi ensinkään hyväksyä sota missään nimessä, on taaskin maanpäältä pois hypäämistä. Täällä maanpäällä ei tule ainakaan yhteen sataan vuoteen tuie sellaista ihanteellista asiaintilaa, että sota kävisi tarpeettomaksi. Vaikkapa nykyinen maailmansota kansojen liittoinen olisikin tehnyt sen ettei entiset pahimmat taistelijat enää sotisi, niin sodan kysymys ei ole lähemmäs sillä viety pois päiväjärjestyksestä. Sotia tulee olemaan niin kauan kun on yksیتیisomistusjärjestelmiä, ja niitä tulee olemaan vielä tämän vuosisadan ajan, sillä huomattava on, että enin osa maailman kansoista ovat vielä sillä kehitystasella, josta yksityisomistusjärjestelmä vasta alkaa nykyaikaisen kehi-

tyskautensa. Opettaa työväenluokan taiteessa idealismia, joka ihannoit rauhaa kaikilla ehdoilla, merkitsee hento-mielisyyden kehittämistä, joka määrättyssä kehityskohdassa tulee työläisten painajaiseksi sikäli kuin pelkät ihanteelliset tekijät voivat painaa. Aina rauhaa rakastava kyynelilmäinen Kristus enempää kuin verenhimoinen petokaan eivät ole nykyaikaisen taisteluun pakotetun palkkatyöläisen esikuvia eikä näytelmän sankareita. Hänen esikuviansa ovat näytelmän henkilöt, jotka kulkevat järkähtämättöminä ja itsetietoisina päämääräänsä kaikkien esteiden läpi: ennenkaikkea rauhan tietä, missä se on mahdollinen, mutta sodan tietä siellä missä muu ei ole mahdollista. Hän eroaa porvarin sankarista siinä ettei hän iku voitetuille, ei esiinny voitettujen verta janoavana petona, ei voitettujen naisten raiskaajana, ei hyödyllisen omaisuuden polttajana, mutta hän ei voi erota sotasankarista rohkeudessa ja peräänantamattomuudessa. Hänenkin valtansa vaunut täytyvät kulkea raskain pyörin vastustajien yli, ellei muu auta. Ja tätä tosiasiaa ei kannata salata, eikä lieventää sellaista henkeä näytelmällä eikä millään muullaakaan vaikutuskeinolla.

Näytelmäseurojen johtajat ja työväen näytelmät.

Meidän näyttämöillämme ovat näyttelijät palkattomia, työnsä ohella raskaana sivuharrastuksena liikkeellemme palvelusta tekeviä tovereita. Heille ei voi asettaa kovin suuria velvollisuuksia kappaleiden arvostelmissa ja valitsemisessa. Ainoastaan johtajat ovat suuremmilla näyttämöillämme palkattuja, ja sentähden on kohtuullista vaatia-kin heiltä hieman enemmän kuin toisilta näyttelijöillämme. Ja totta onkin, useimmilla paikkakunnilla näytelmäseuran johtajan esityksen mukaan valitaan esitettävät kappaleet. Mutta näytelmäseurojemme johtajienkin käsitys työväen näytelmistä näkyy olevan peräti kirjava, vieläpä muutamissa tapauksissa se-littämättömän kummallinen.

Ensimmäinen huomattava seikka tätä puolta asiasta tarkastaessa on se ilmiö, että vanhimmatkin näytelmäseurojem-

me johtajista esittävät hyvin vähän todellisia työväen näytelmiä. Hyvä on jos kaksi tai kolme työväen näytelmää läpäisee heidän johtamissaan näytelmäseuroissa näytäntökautena. Useille heistä työväen näytelmä näkyy olevan uutuuksia, jota ei mitenkään voi ottaa esitettäväksi. Ja syynä selaiseen on se, että vanhimmat johtajistamme tietävät kaikkein vähimmän siitä, mitä työväen näytelmältä vaaditaan. He ovat kauimman aikaa lukeneet porvarillisia näytelmiä ja perehtyneet niihin niin että työväennäytelmä, joka esittää asiat melkein päinvastaisessa järjestyksessä kuin porvarillinen näytelmä, on heille ilmestys, josta he eivät käsitä, mistä on kysymys. He eivät ymmärrä työväen näytelmän henkilöitä eikä niitä aatteita, joita nämä henkilöt esittävät.

Yleisimmät niistä vioista, jotka johtajillemme tekevät vaikeaksi esittää työväennäytelmää edes niinkään hyvin kuin he esittävät porvarillista näytelmää ovat vuosien varrella tekemiini havaintojen mukaan seuraavanlaatuisia:

1) Perin heikot historialliset ja filosofiset tiedot ja tietämättömyys varsinaisista sosialismin johtavista aatteista.

2) Porvarillisen-idealistinen käsitys hyvästä näytelmästä.

3) Taipumus pitää esimerkkinään porvarillista teatteria ja asettaa etuallale porvarillisissa piireissä mainetta saaneet kirjailijat.

4) Halu korjata työväen kirjailijan näytelmää.

5) Halu näytellä niitä osia, jotka osaa ulkoa ja joissa on parhaiten onnistunut.

Kirjallisen sivistyksen puute.

Meidän johtajamme tietysti ovat itse työläisistä kehittyneet, eikä heillä ole ollut aikaa syvempiin kirjallisiin harrastuksiin, mutta kuitenkin voitaisiin heiltä vaatia hieman enemmän kuin nykyään vielä on tapana esittämiensä

kappaleiden ymmärtämisessä. Tämä vaatimus on sitä oikeutetumpaa mitä useampia vuosia johtaja on vakituisella palkalla työskennellyt.

Ei ole olemassakaan sellaista työväen näytelmää, jossa ei siellä täällä ilmeneisi ajatuksia, joita ymmärtääkseen vaaditaan jonkunverran historian, filosofian tai ainakin sosialismin aatteiden tuntemista. Ja jos johtajalta ne kokonaan puuttuvat, silloinpa hänen eteenpäin sattuva työväen näytelmä on hänelle ilmestys, josta hän ei ymmärrä, miten sitä tulisi esittää saadakseen sen vaikuttavaksi. Kaikkienkin näytelmien jotenkutenkaan onnistumisen ensimmäisenä ehtona on että ainakin johtaja täydelleen ymmärtää mistä missäkin kohdassa on kysymys. Tämä ymmärtäminen ei tosin vaadi sen suurempaa salaisuutta kuin selvästi ymmärtää luettavansa, mutta tuo niin yksinkertaiselta tuntuva "lahja" ei näy olevan mikään itsestään selvä asia. Sen saavuttamiseksi juuri vaaditaan hyväntahtoinen määrä kirjallista sivistystä — tietoja useimmilta elämän aloilta. Jos missään niin nykyaikaisessa työväen näytelmässä vaadittaisiin johtajalta lukemansa ymmärtämistä, osuakseen oikeaan ohjatessaan näyttelijöitä. Mutta usein olen ollut tilaisuudessa havaitsemaan aivan puistattavia väärinkäsityksiä esittämisessä, vaikka kappaleessa on asia sanottu niin selvästi, ettei tahdo uskoa löytyvän erehtymisen varaa. Johtuuko väärin esitys sitte johtajan ymmärtämättömyydestä tai siitä että tahtoi "parantaa kirjailijaa" se kaikissa tapauksissa tekee vastenmielisen vaikutuksen katsojaan, joka tietää, mitä kappale tahtoi alkujaan sanoa.

Tässä suhteessa olisi johtajillamme ankaranahtainen työmaa edessään ja hyvällä tahdolla luulisi kappaleiden ymmärtämisessä johonkin parempaan päästävän. Täytyyhän toistenkin sosialistijärjestöjen palveluksessa olevien melkoisen työtaakan ohella harrastaa ja hankkia yhä uusia tietoja.

(Jatketaan)